

Pilotáž č. 1: Teoretické seznámení s *MKN-10*

Cílem úvodní pilotáže je teoretické seznámení s *Mezinárodní statistickou klasifikací nemocí a přidružených zdravotních problémů (MKN-10)*, základním dokumentem shrnujícím klinické termíny jednotlivých soustav. Tento dokument, který vznikl překladem z anglické verze, slouží nejen lékařům a zdravotníkům, ale také mnoha dalším zdravotnickým zařízením a pracovištím (např. zdravotním pojišťovnám). Skládá se z tabelárního a abecedního seznamu. Obě části jsou přístupné jak v tištěné, tak v elektronické podobě (<http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>).

Klinické termíny, které jsou relevantní pro nutriční terapeutů, se nacházejí pod kapitolou *Nemoci trávicí soustavy*. Orientaci v jednotlivých názvech umožňuje alfanumerický kód, kterým je každý klinický termín označen. V případě trávicí soustavy se jedná o kódy K00 až K93. Zatímco písmeno K zařazuje klinický termín mezi choroby trávicí soustavy, následující dvě čísla blíže určují druh onemocnění (např. *K22 Jiné nemoci jícnu*). V rámci těchto třímístných kódů pak dochází ke specifikaci připojením dalšího čísla, které je od předcházejících odděleno tečkou (např. *K22.1 Vřed jícnu*).

Na teoretické představení MKN bude po osvojení základních latinských termínů a gramatiky navazovat praktické seznámení s tímto dokumentem.

Použitá literatura:

Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů: MKN-10. Desátá revize. Tabelární část. Praha: BOMTON agency, s.r.o., 2008.

Pilotáž č. 2: Anatomické termíny (1. a 2. deklinace)

I. Doplňte latinské termíny pro orgány/části trávicí soustavy.

- 1) _____ je orgán hruškovitého tvaru uložený na spodině jater, sloužící ke skladování a úpravě žluči.
- 2) _____ je důležitá součást závěsného aparátu zubu tvořená pojivovou tkání, která pokrývá zubní výběžek obou čelistí a krčky zubů.
- 3) _____ je druhá část tenkého střeva, v níž probíhá velká část vstřebávání natrávené potravy.
- 4) _____ je vakovitá roztažitelná část trávicího ústrojí, která leží mezi jícnem a dvanáctníkem.
- 5) _____ je část žaludku při vyústění jícnu; též česlo.
- 6) _____ je poslední část tenkého střeva, která ústí do tlustého střeva.
- 7) _____ je otvor, kterým končí trávicí trakt.
- 8) _____ *oris* jsou svalové útvary ohraničující ústní otvor.
- 9) _____ je tvrdá část přepážky mezi ústní a nosní dutinou.
- 10) _____ je část trávicí trubice, ve které dochází ke konečné úpravě stolice, vstřebávání vody a některých dalších látek.
- 11) _____ je část tlustého střeva, která se nachází za slepým střevem a před konečníkem.
- 12) _____ je počáteční a nejkratší část tenkého střeva, do které ústí žaludek a vývody slinivky břišní a žlučníku.
- 13) _____ je konečná část střeva, která zadržuje stolicí a podílí se na vyprazdňování.
- 14) _____ je část trávicí trubice mezi hltanem a žaludkem, tvořená svalovinou a vystlaná sliznicí, jejíž žlázy zvlhčují procházející potravu.
- 15) _____ je počáteční široká část tlustého střeva uložená v pravé jámě kyčelní, do níž ústí tenké střevo.
- 16) _____ je dolní část žaludku ústící do dvanáctníku, je vybavena svěračem, který se podílí na řízení odchodu obsahu žaludku do dvanáctníku a brání zpětnému pronikání tráveniny.
- 17) _____ je tenká lesklá blána, která vystýlá vnitřek břišní dutiny a pokrývá břišní orgány.
- 18) _____ je měkká část přepážky mezi ústní a nosní dutinou.
- 19) _____ je žláza tvořící sliny.
- 20) _____ je hlavní žlučový vývod ústící do dvanáctníku.

II. Termíny ze cvičení I vyhledejte v osmisměrce. Ze zbylých písmen sestavte tajenku.

V	M	U	S	S	A	R	C	M	U	N	I	T	S	E	T	N	I
M	E	P	Y	L	O	R	U	S	O		D				D		V
		S		A	V	I	G	N	I	G	U			P	I		E
	S		I			C					O	O		E			L
S	U	L	U	C	I	R	T	N	E	V	D	E	A	R	U		U
	N			C	A	R	D	I	A	S	E	S	S	I			M
C	A		O	I		F					N	O	U	T	B		P
		L			B		E			I	U	P	CH	O		A	A
	O		M		M			L	E	I	M	H	O	N		M	L
N	M	U	N	U	J	E	J	D	L			A	D	A	I	U	A
	C		C					E		E		G	E	E	U	T	T
S		E	S				U			I	A	U	L	U			C
P	A	L	A	T	U	M	D	U	R	U	M	S	O	M			E
C				B								CH			I	R	U
A	I	R	A	V	I	L	A	S	A	L	U	D	N	A	L	G	M

III. Rozepište kompozita pomocí předložek *a/ab, ad* a slovesa *ducit* „vede“.

Př. Tractus olivospinalis: Tractus olivospinalis ab oliva ad spinam ducit.

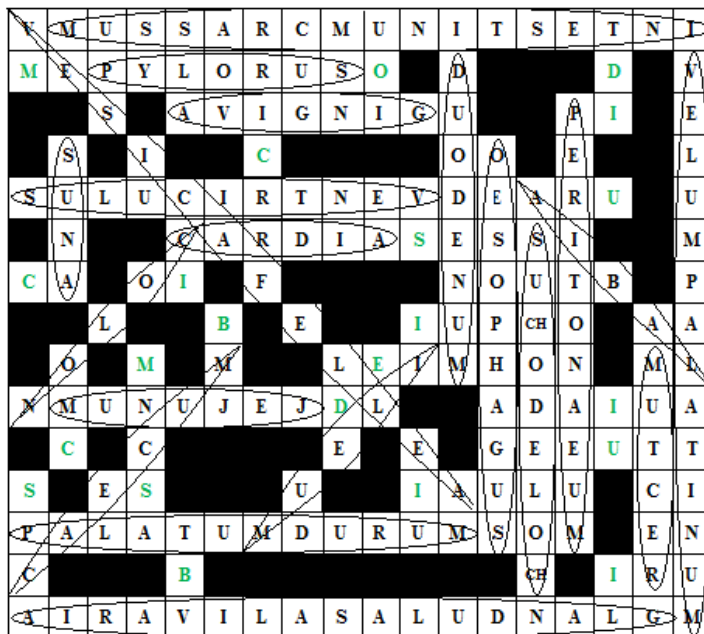
- 1) Sulcus nasolabialis: _____
- 2) Musculus rectovesicalis: _____
- 3) Plica rectouterina: _____
- 4) Flexura duodenojejunalis: _____
- 5) Flexura anorectalis: _____

Pilotáž č. 2: Anatomické termíny (1. a 2. deklinace) Klíč

I.

- 1) Vesica fellea
- 2) Gingiva
- 3) Jejunum
- 4) Ventriculus
- 5) Cardia
- 6) Ileum
- 7) Anus
- 8) Labia
- 9) Palatum durum
- 10) Intestinum crassum
- 11) Colon
- 12) Duodenum
- 13) Rectum
- 14) Oesophagus
- 15) Caecum
- 16) Pylorus
- 17) Peritoneum
- 18) Velum palatinum
- 19) Glandula salivaria
- 20) Choledochus

II. Tajenka: Modicus cibi, medicus sibi

III.

- 1) Sulcus nasolabialis a naso ad labium ducit.
- 2) Sulcus rectovesicalis a recto ad vesicam urinariam ducit.
- 3) Plica rectouterina a recto ad uterum ducit.
- 4) Flexura duodenojejunalis a duodeno ad jejunum ducit.
- 5) Flexura anorectalis ab ano ad rectum ducit.

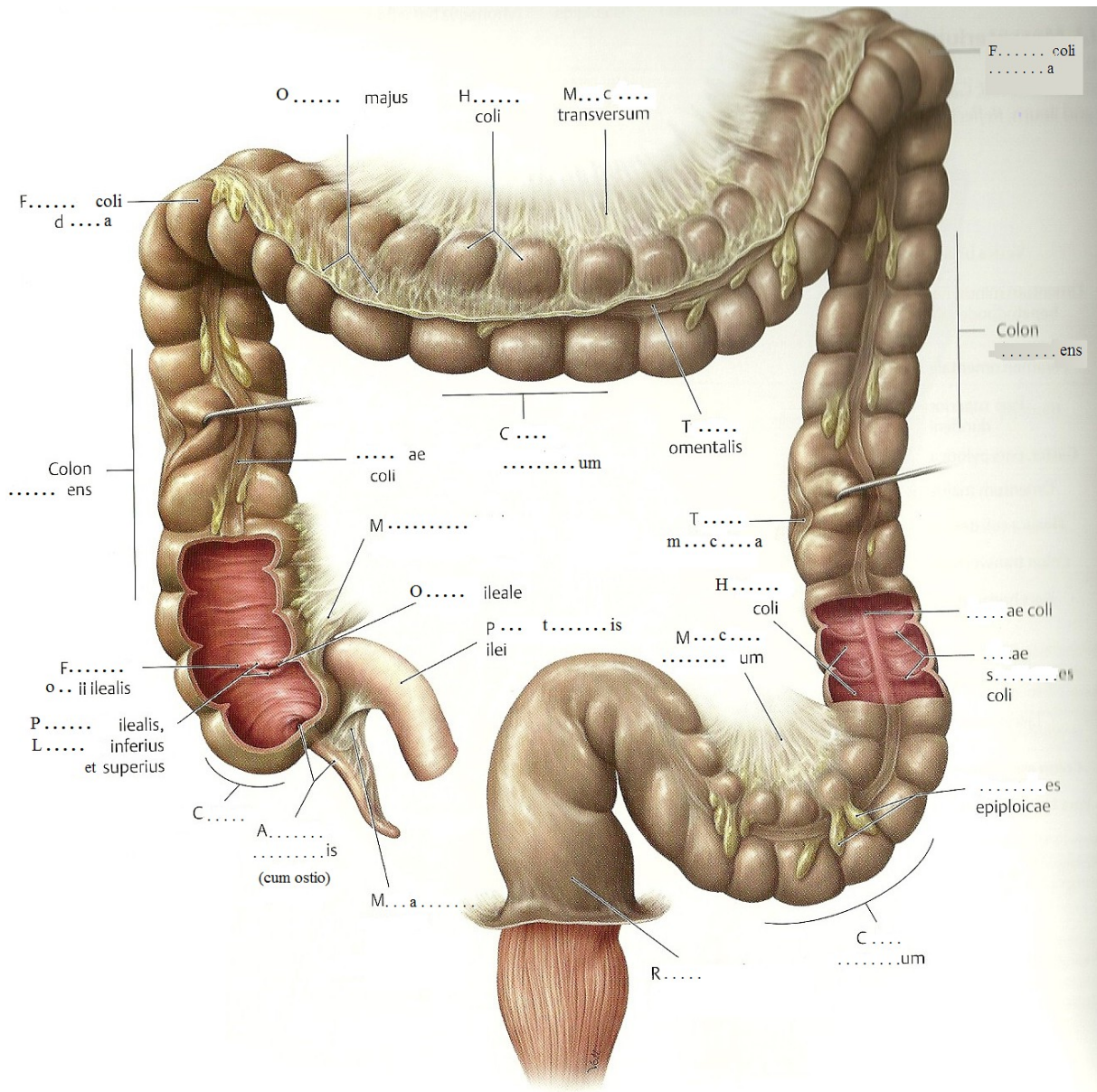
Použitá literatura:

CASPAR, W. *Medicinisches Terminologie*. Stuttgart: Thieme, 2007.

VOKURKA, M., HUGO, J. *Velký lékařský slovník*. Deváté vydání. Praha: MAXDORF, 2009.

WISTREICH, G. A. *Medical terminology in Action*. Dubuque, Iowa: Wm. C. Brown Publishers, 1994.

Pilotáž č. 3, 4: Anatomické termíny (intestinum crassum); klinické termíny (příznaky trávicích obtíží)

I. Doplňte chybějící písmena v termínech na obrázku. Počet teček odpovídá počtu písmen.

II. Vyjádřete jednoslovnými termíny.

Př. Inflammatio appendicis vermiformis: appendicitis/epityphlitis

1) Inflammatio coli et recti	_____
2) Inflammatio intestini crassi et tenuis	_____
3) Examinatio recti	_____
4) Examinatio coli	_____
5) Morbus coli	_____
6) Morbus appendicis	_____
7) Excisio coli	_____
8) Excisio appendicis	_____
9) Incisio caeci	_____
10) Dolor in regione appendicis vermiformis	_____
11) Dolor in regione coli	_____

III. Zakroužkujte správný výklad termínů vztahujících se k příznakům trávicích obtíží.

1) *Dysphagia* znamená:

- a) Porucha trávení
- b) Porucha polykání
- c) Ztráta chuti k jídlu
- d) Neschopnost hladkého svalstva česla uvolnit se

2) *Melaena* znamená:

- a) Nedostatek kyseliny chlorovodíkové v žaludku
- b) Hlasité kručení v břiše vzniklé při střevních pohybech
- c) Průjem
- d) Stolice černě zbarvená natrávenou krví

3) *Constipatio/obstipatio* znamená:

- a) Zácpa
- b) Průjem
- c) Zápach z úst
- d) Nadměrný odchod střevních plynů

4) *Haematemesis* znamená:

- a) Přítomnost krve v peritoneální dutině
- b) Nahromadění tekutiny v žlučníku
- c) Zvracení krve
- d) Snížené vylučování slin

5) Meteorismus znamená:

- a) Nevolnost, pocit na zvracení
- b) Bolestivé polykání
- c) Zvýšené vylučování slin
- d) Plynatost

6) Pyrosis znamená:

- a) Návrat polknuté potravy do hltanu a úst
- b) Pálení žáhy
- c) Říhání
- d) Nadměrné množství tuku ve stolici

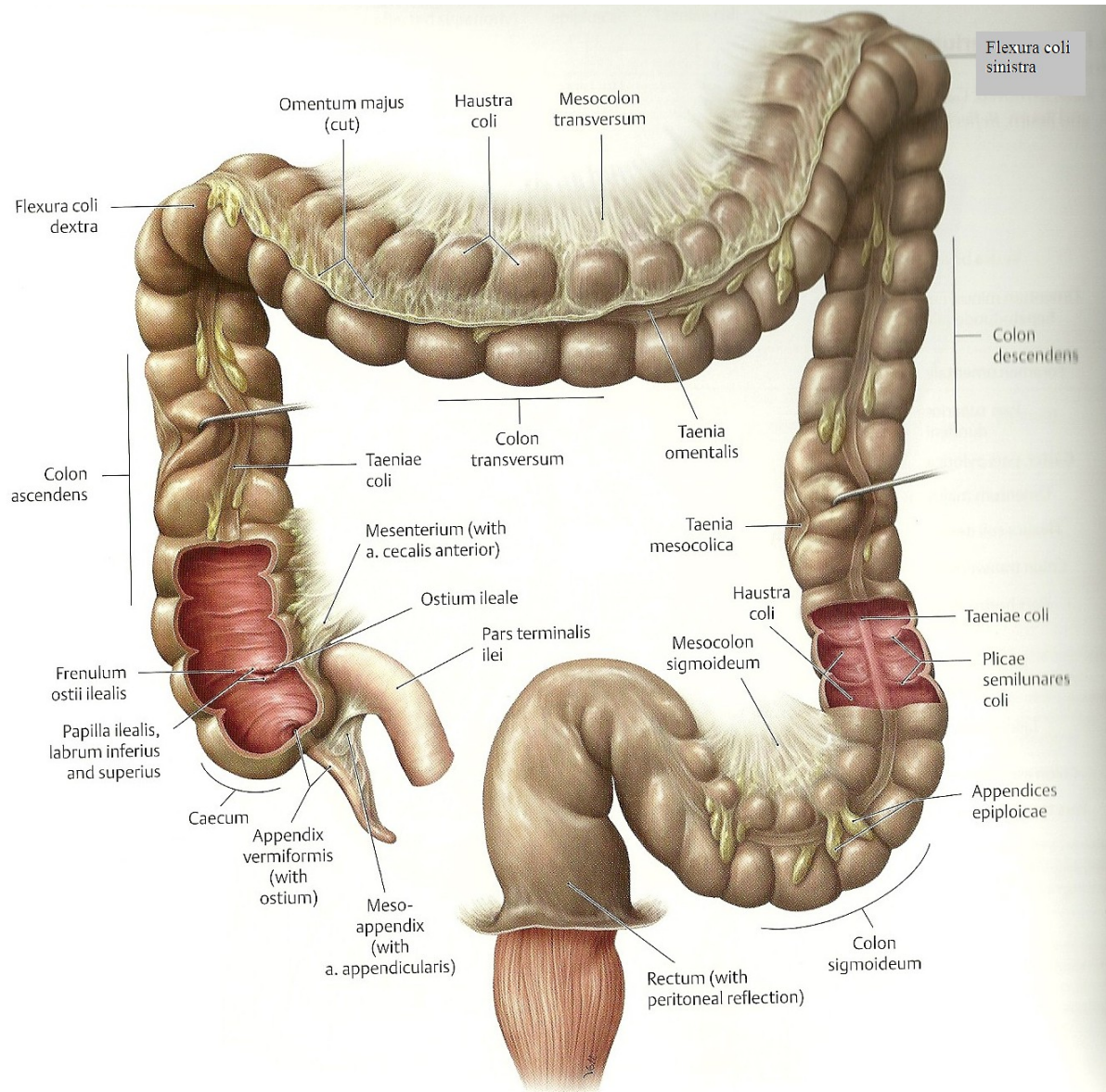
IV. Následující termíny vztahující se k příznakům trávicích obtíží přiřaďte k českým ekvivalentům ze cvičení II.

regurgitatio	ageusia	flatulentia	odynophagia	nausea
eructatio	haemoperitoneum	ptyalismus	steatorrhoea	
hydrops vesicae felleae	diarrhoea	achlorhydria	foetor ex ore/halitosis	
borborygmus	achalasia cardiaae	hyposalivatio	dyspepsia	

Pilotáž č. 3, 4: Anatomické termíny (intestinum crassum); klinické termíny (příznaky trávicích obtíží)

Klíč

I.

II.

1) Inflammatio coli et recti	coloproctitis/colorectitis
2) Inflammatio intestini crassi et tenuis	coloenteritis
3) Examinatio recti	proctoscopia/rectoscopia
4) Examinatio coli	coloscopia/colonoscopia
5) Morbus coli	colopathia
6) Morbus appendicis	appendicopathia
7) Excisio coli	colectomia
8) Excisio appendicis	appendectomy
9) Incisio caeci	caecotomia
10) Dolor in regione appendicis vermiformis	appendalgia
11) Dolor in regione coli	colonalgia

III.

1b, 2d, 3a, 4c, 5d, 6b

IV.

Regurgitatio	návrat polknuté potravy do hltanu a úst
Ageusia	ztráta chuti k jídlu
Flatulentia	nadměrný odchod střevních plynů
Odynophagia	bolestivé polykání
Nausea	nevolnost, pocit na zvracení
Eructatio	říhání
Haemoperitoneum	přítomnost krve v peritoneální dutině
Ptyalismus	zvýšené vylučování slin
Steatorrhea	nadměrné množství tuku ve stolici
Hydrops vesicae felleae	nahromadění tekutiny v žlučníku
Diarrhoea	průjem
Achlorhydria	nedostatek kyseliny chlorovodíkové v žaludku
Foetor ex ore/halitosia	zápach z úst
Borborygmus	hlasité kručení v břiše vzniklé při střevních pohybech
Achalasia cardia	neschopnost hladkého svalstva česla uvolnit se
Hyposalivatio	snížené vylučování slin
Dyspepsia	porucha trávení

Použitá literatura:

GILROY, A. M., MACPHERSON B. R., ROSS L. M. *Atlas of Anatomy: Latin Nomenclature*. New York, Stuttgart: Thieme, 2009.
KÁBRT, J., KÁBRT, J. jr. *Lexicon medicum*. Praha: Galén, 2004.

Obrazová příloha:

GILROY, A. M., MACPHERSON B. R., ROSS L. M. *Atlas of Anatomy: Latin Nomenclature*. New York, Stuttgart: Thieme, 2009, s. 16

Pilotáž č. 5: Praktické seznámení s MKN-10

I. Jakým klinickým termínům z oblasti gastroenterologie odpovídají následující kódy? Pracujte ve dvojicích s Mezinárodní statistickou klasifikací nemocí a přidružených zdravotních problémů (MKN-10).

- 1) K61.2 _____
- 2) K56.0 _____
- 3) K14.6 (druhý termín) _____
- 4) K74.6 (pátý termín) _____
- 5) K65.0 (poslední termín) _____
- 6) K11.4 _____
- 7) K28 _____
- 8) K14.3 _____
- 9) K14.1 _____
- 10) K59.0 _____

II. Přeložte nalezené klinické termíny do latiny. Všimněte si odlišností mezi počestěnou a latinskou podobou termínů.

- 1) Anorektální absces _____
- 2) Paralytický ileus _____
- 3) Glosopyróza _____
- 4) Cirhóza (jater) makronodulární _____
- 5) Peritonitida (akutní) hnisavá _____
- 6) Píštěl slinné žlázy _____
- 7) Gastrojejunální vřed _____
- 8) Hypertrofie jazykových papil _____
- 9) Mapovitý jazyk _____
- 10) Zácpa _____

III. Prohlédněte si v MKN na s. 375 rozdělení klinických termínů z oboru gastroenterologie do jednotlivých oddílů podle orgánů a příslušných kódů. Na základě tohoto přehledu utvořte latinské věty, kterými vyjádříte vztah vybraných klinických termínů ze cvičení II k příslušnému orgánu. Použijte latinské sloveso *pertinet* + předložku *ad* („týká se něčeho“).

Př. Abscessus anorectalis: Abscessus anorectalis ad morbos intestinorum pertinet.
„Anorektální absces se týká nemocí střev.“

- 1) Cirrhosis hepatis macronodularis ad morbos _____ pertinet.
- 2) Peritonitis purulenta (acuta) _____.
- 3) Fistula glandulae salivariae _____.
- 4) Ulcus gastroduodenale _____.
- 5) Ileus paralyticus _____.
- 6) Lingua geographica _____.

Pilotáž č. 5: Praktické seznámení s *MKN-10* Klíč

I.

1) K61.2	anorektální absces
2) K56.0	paralytický ileus
3) K14.6 (druhý termín)	glosopyróza
4) K74.6 (pátý termín)	cirhóza (jater) makronodulární
5) K65.0 (poslední termín)	peritonitida (akutní) hnisavá
6) K11.4	píštěl slinné žlázy
7) K28	gastrojejunální vřed
8) K14.3	hypertrofie jazykových papil
9) K14.1	mapovitý jazyk
10) K59.0	zácpa

II.

1) Anorektální absces	abscesses anorectalis
2) Paralytický ileus	ileus paralyticus
3) Glosopyróza	glossopyrosis
4) Cirhóza (jater) makronodulární	cirrhosis hepatis macronodularis
5) Peritonitida (akutní) hnisavá	peritonitis purulenta (acuta)
6) Píštěl slinné žlázy	fistula glandulae salivariae
7) Gastrojejunální vřed	ulcus gastrojejunale
8) Hypertrofie jazykových papil	hypertrophia papillarum lingualium
9) Mapovitý jazyk	lingua geographica
10) Zácpa	constipatio/obstipatio

III.

- 1) Cirrhosis hepatis macronodularis ad morbos hepatis pertinet.
- 2) Peritonitis purulenta (acuta) ad morbos peritonei pertinet.
- 3) Fistula glandulae salivariae ad morbos glandularum salivariarum pertinet.
- 4) Ulcus gastroduodenale ad morbos gastris et duodeni pertinet.
- 5) Ileus paralyticus ad morbos intestinorum pertinet.
- 6) Lingua geographica ad morbos cavitatis oris pertinet.

Použitá literatura:

Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů: MKN-10. Desátá revize. Tabeleární část. Praha: BOMTON agency, s.r.o., 2008.

Pilotáž č. 6, 7: Prefixy a sufixy v klinických termínech

Klinické termíny:

<i>Appendicitis acuta perforans</i>	_____	_____
<i>Atrophia papillarum lingualium</i>	_____	_____
(Dens) <i>paramolaris</i>	_____	_____
<i>Dentinogenesis imperfecta</i>	_____	_____
<i>Dyspepsia</i>	_____	_____
<i>Hepatodystrophia</i>	_____	_____
<i>Hyposalivatio</i>	_____	_____
<i>Insulinoma</i>	_____	_____
<i>Meteorismus</i>	_____	_____
<i>Peritonitis purulenta</i>	_____	_____
<i>Cheilosis</i>	_____	_____
<i>Prognathia</i>	_____	_____
<i>Invaginatio colica</i>	_____	_____
<i>Cystis gingivalis</i>	_____	_____
<i>Empyema vesicae felleae</i>	_____	_____
<i>Hypertrophia linguae</i>	_____	_____
<i>Tuberculum paramolare</i>	_____	_____
<i>Colitis ulcerosa</i>	_____	_____

I. Přiřaďte k výše uvedeným klinickým termínům názvy orgánů, kterých se onemocnění týká.

II. Spojte podtržené prefixy/suffixy v klinických termínech s jejich významem.

hojnost	k, při	vpředu	zánětlivé onemocnění	v (latinsky)
	zápor (řecky)	snížení	nádor	zápor (latinsky) zdrobnělina
při, vedle	onemocnění	nezánětlivé onemocnění	vztah, příslušnost (2x)	
okolo, kolem	stav	zvýšení	porucha	v (řecky)

III. Označte symptomy, které jsou typické pro následující onemocnění.

1. Appendicitis acuta perforans:

- a) Dolores acuti in regione hypogastrii lateris sinistri
- b) Vomitus
- c) Nausea
- d) Colica biliaris
- e) Ageusia

2. Colitis ulcerosa:

- a) Diarrhoea
- b) Ulcus cruris
- c) Dolores in regione humeri lateris dextri
- d) Constipatio
- e) Tenesmus

3. Ulcus pepticum:

- a) Dolores in regione epigastrii
- b) *Helicobacter pylori* in stomacho aegroti
- c) Dyphagia
- d) Caries dentis
- e) Cirrhosis hepatis

IV. Přiřaďte klinické termíny z předcházející strany k obrázkům a spojte je se substantivy uvedenými u každého z nich.

1) Sanatio _____

2) Excisio _____

3) Sanatio chirurgica _____

4) Complicationes in _____

5) Operatio propter _____

6) Symptomata _____

Pilotáž č. 6, 7: Prefixy a sufixy v klinických termínech Klíč

I., II.

<u>Appendicitis acuta perforans</u>	appendix vermiformis	k, při; zánětlivé onemocnění
<u>Atrophia papillarum lingualium</u>	papilla lingualis	zápor (řecky)
(Dens) <u>paramolaris</u>	dens	při, vedle; vztah, příslušnost
<u>Dentinogenesis imperfecta</u>	dentinum	zápor (lat.)
<u>Dyspepsia</u>	gaster	porucha
<u>Hepatodystrophia</u>	hepar	onemocnění
<u>Hyposalivatio</u>	glandulae salivariae	snížení
<u>Insulinoma</u>	pancreas	nádor
<u>Meteorismus</u>	intestinum	stav
<u>Peritonitis purulenta</u>	peritoneum	okolo, kolem
<u>Cheilosis</u>	labium	nezánětlivé onemocnění
<u>Prognathia</u>	maxilla	vpředu
<u>Invaginatio colica</u>	colon	v (latinsky)
<u>Cystis gingivalis</u>	gingiva	vztah, příslušnost
<u>Empyema vesicae felleae</u>	vesica fellea	v (řecky)
<u>Hypertrophia linguae</u>	lingua	zvýšení
<u>Tuberculum paramolare</u>	dens	zdrobnělina
<u>Colitis ulcerosa</u>	colon	hojnost

III.

1b, c, e; 2a, e; 3a, b

IV.

- 1) Sanatio atrophiae papillarum lingualium
- 2) Excisio insulinomatis
- 3) Sanatio chirurgica prognathiae
- 4) Complicationes in peritonitide purulenta
- 5) Operatio propter invaginationem colicam
- 6) Symptomata colitidis ulcerosae

Použitá literatura:

DÍTĚ, P. *Gastroenterologie. Učební text pro studující lékařství*. Brno: MU, Fakulta lékařská, 2000.

VOKURKA, M., HUGO, J. *Velký lékařský slovník*. Deváté vydání. Praha: MAXDORF, 2009.

Obrazová příloha:

<http://flipper.diff.org/app/items/info/1626>

http://www.google.cz/imgres?q=insulinoma&hl=cs&sa=X&rls=com.microsoft:cs:IE-SearchBox&rlz=117ADSA_cs&biw=1280&bih=591&tbm=isch&tbnid=R28qcQI2stbc_M:&imgrefurl=http://www.humpath.com/spip.php%253Farticle3179&docid=KKKIVlzJulpqZM&w=1000&h=668&ei=BjU9Tu3gH5HasgaWpEU&zoom=1&iact=rc&dur=125&page=2&tbnh=125&tbnw=189&start=15&ndsp=20&ved=1t:429,r:15,s:15&tx=65&ty=46

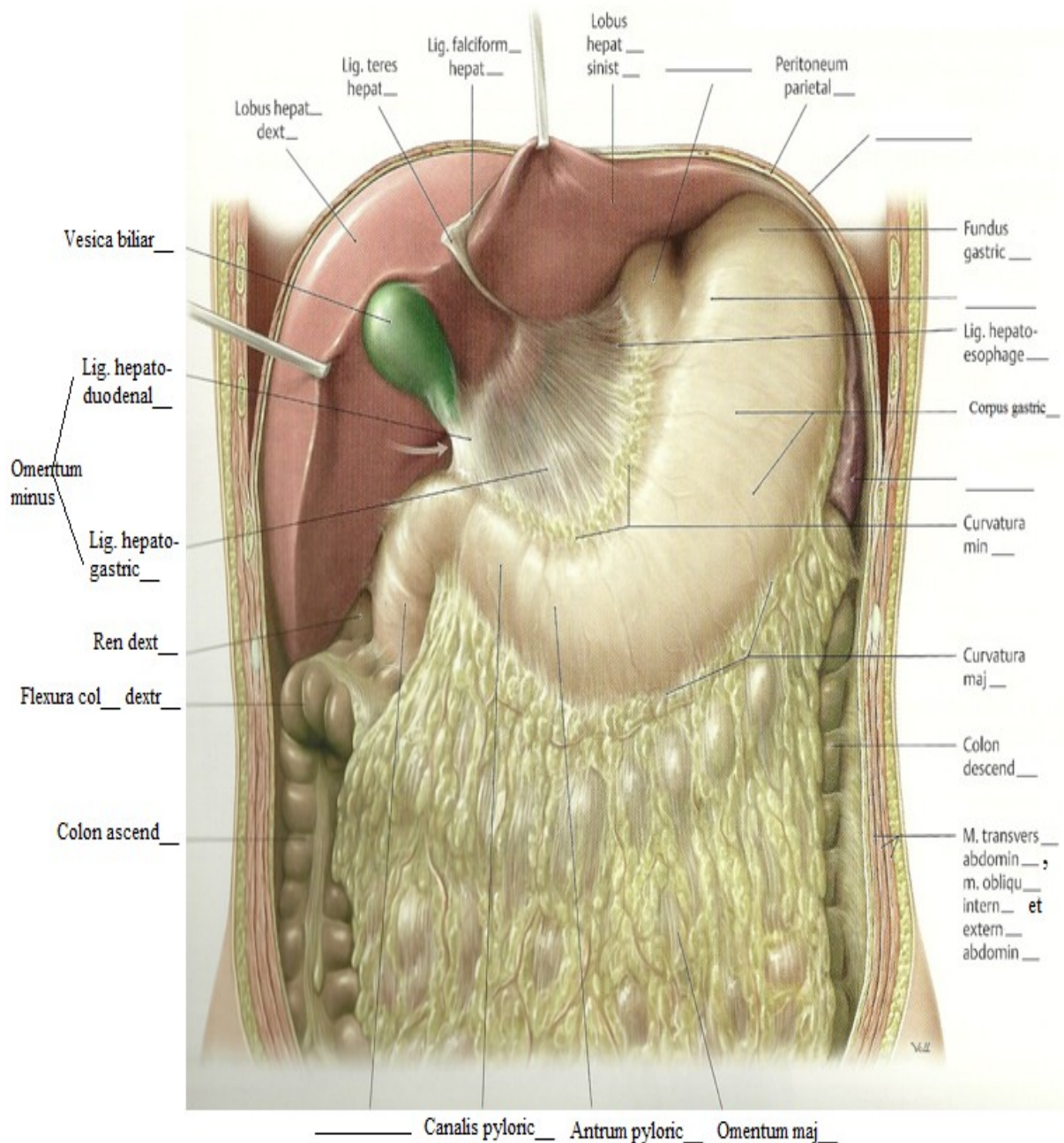
http://www.google.cz/imgres?q=prognathie&hl=cs&rls=com.microsoft:cs:IE-SearchBox&rlz=117ADSA_cs&biw=1280&bih=591&tbm=isch&tbnid=fkCt4suVSghTPM:&imgrefurl=http://www.dysgnathie.de/kiefer_operationen_fehlstellungen/sagittal-kieferfehlstellung.php&docid=Bx8azQH3FDwJGM&w=105&h=146&ei=TDc9TrmNG5D5sgbH460P&zoom=1&iact=rc&dur=125&page=1&tbnh=116&tbnw=84&start=0&ndsp=20&ved=1t:429,r:1,s:0&tx=52&ty=36

http://www.google.cz/imgres?q=peritonitis+purulenta&hl=cs&sa=X&rls=com.microsoft:cs:IE-SearchBox&rlz=117ADSA_cs&tbm=isch&prmd=ivns&tbnid=8Xh7qoD4TjRFHM:&imgrefurl=http://www.portalesmedicos.com/publicaciones/articulos/868/2/Caso-clinico.-Peritonitis-por-perforacion-de-diverticulo-yeyunal.-A-proposito-de-un-caso&docid=gLNtTCXmo5xqhM&w=417&h=314&ei=aTg9TvqCGJGLswb__pwk&zoom=1&iact=hc&vpx=344&vpy=127&dur=1498&hovh=195&hovw=259&tx=105&ty=101&page=1&tbnh=121&tbnw=162&start=0&ndsp=18&ved=1t:429,r:1,s:0&biw=1280&bih=591

http://journals.tums.ac.ir/full_text.aspx?org_id=59&culture_var=en&journal_id=4&issue_id=1381&manuscript_id=12158&segment=en

http://www.google.cz/imgres?q=colitis+ulcerosa&hl=cs&rls=com.microsoft:cs:IE-SearchBox&rlz=117ADSA_cs&tbm=isch&tbnid=uy6rFc4_UNWP0M:&imgrefurl=http://www.gastrointestinalatlas.com/Espanol/Colon_y_Recto/Colitis_Ulcerativa_II/colitis_ulcerativa_i.html&docid=B_aQafMH03q24M&w=400&h=267&ei=TTw9Tu3xEYnzsgbO4pXQCg&zoom=1&iact=hc&vpx=505&vpy=267&dur=3089&hovh=183&hovw=275&tx=192&ty=143&page=4&tbnh=128&tbnw=183&start=56&ndsp=18&ved=1t:429,r:2,s:56&biw=1280&bih=591

Pilotáž č. 8, 9: Opakování 1. – 3. deklinace (gaster); kompozita v klinických termínech pro onemocnění žaludku

I. Na obrázku doplňte chybějící koncovky a termíny.

II. Určete vzájemnou pozici částí trávicího ústrojí pomocí předložek *apud, prope, circum, contra, sub, supra, super, inter* a slovesa *est* „je“.

Př. Flexura coli dextra - duodenum: Flexura coli dextra prope duodenum est.

1) Ligamentum hepatogastricum - curvatura minor:

2) Canalis pyloricus - antrum pyloricum et duodenum:

3) Omentum majus - curvatura major:

4) Vesica biliaris - lobus hepatis dexter:

5) Colon ascendens - colon descendens:

6) Diaphragma - peritoneum parietale:

7) Musculus transversus abdominis - musculus obliquus internus et externus abdominis:

8) Duodenum - ren dexter:

III. Na základě významu **podtržených částí slov spojte termíny s výrazy uvedenými v tabulce a určete, zda se jedná o označení onemocnění (O), lékařského zákroku/vyšetření (Z) či stavu/děje (S).**

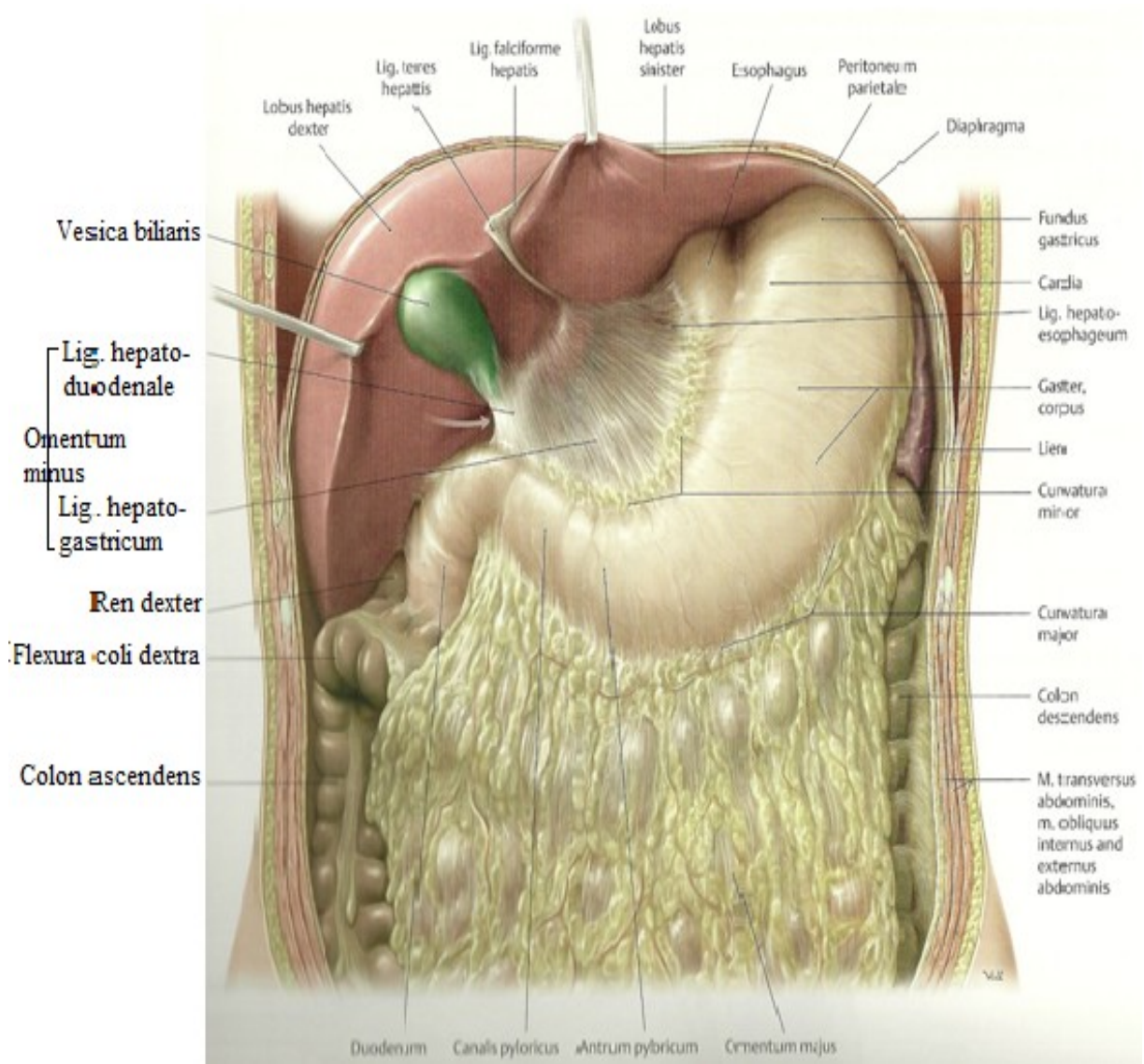
kámen	vyříznutí	uvolnění	vidění	vyústění
vyšetřování zrakem	změknutí	sešití, šev	řez	spojení
bolest (2x)	choroba	zúžení	křeč	rána
				klesnutí
				výron

1) <u>Gastroptosis</u>	_____	_____
2) <u>Gastralgia</u>	_____	_____
3) <u>Gastrolithos</u>	_____	_____
4) <u>Gastrobiopsia</u>	_____	_____
5) <u>Gastrostomia</u>	_____	_____
6) <u>Gastropathia</u>	_____	_____
7) <u>Gastroanastomosis</u>	_____	_____
8) <u>Gastrocele</u>	_____	_____
9) <u>Gastrectomia</u>	_____	_____
10) <u>Gastrorrhagia</u>	_____	_____
11) <u>Gastrotomia</u>	_____	_____
12) <u>Gastroscoopia</u>	_____	_____
13) <u>Gastrorrhaphia</u>	_____	_____
14) <u>Gastrodynia</u>	_____	_____
15) <u>Gastrolysis</u>	_____	_____
16) <u>Gastromalacia</u>	_____	_____
17) <u>Gastroplegia</u>	_____	_____
18) <u>Gastrospasmus</u>	_____	_____
19) <u>Gastrostenosis</u>	_____	_____

Pilotáž č. 8, 9: Opakování 1. – 3. deklinace (gaster); kompozita v klinických termínech pro onemocnění žaludku

Klíč

I.

II. Možné řešení:

- 1) Ligamentum hepatogastricum apud curvaturam minorem est.
- 2) Canalis pyloricus inter antrum pyloricum et duodenum est.
- 3) Omentum majus circum curvaturam majorem est.
- 4) Vesica biliaris super/supra lobum hepatis dextrum est.
- 5) Colon ascendens contra colon descendens est.
- 6) Diaphragma super/supra peritonaem parietale est.
- 7) Musculus transversus abdominis sub musculum obliquum internum et externum abdominis est.
- 8) Duodenum prope renem dextrum est.

III.

1) <u>Gastroptosis</u>	klesnutí	S
2) <u>Gastralgia</u>	bolest	S
3) <u>Gastrolithos</u>	kámen	O
4) <u>Gastrobiopsia</u>	vidění	Z
5) <u>Gastrostomia</u>	vyústění	Z
6) <u>Gastropathia</u>	choroba	O
7) <u>Gastroanastomosis</u>	spojení	Z
8) <u>Gastrocele</u>	kýla	O
9) <u>Gastrectomia</u>	vyříznutí	Z
10) <u>Gastrorrhagia</u>	výron	S
11) <u>Gastrotomia</u>	řez	Z
12) <u>Gastroscopia</u>	vyšetřování zrakem	Z
13) <u>Gastrorrhaphia</u>	sešití, šev	Z
14) <u>Gastrodynia</u>	bolest	S
15) <u>Gastrolysis</u>	uvolnění	Z
16) <u>Gastromalacia</u>	změknutí	S
17) <u>Gastroplegia</u>	rána	S
18) <u>Gastrospasmus</u>	křeč	S
19) <u>Gastrostenosis</u>	zúžení	S

Použitá literatura:

GILROY, A. M., MACPHERSON B. R., ROSS L. M. *Atlas of Anatomy: Latin Nomenclature*. New York, Stuttgart: Thieme, 2009.

KÁBRT, J., KÁBRT, J. jr. *Lexicon medicum*. Praha: Galén, 2004.

Obrazová příloha:

GILROY, A. M., MACPHERSON B. R., ROSS L. M. *Atlas of Anatomy: Latin Nomenclature*. New York, Stuttgart: Thieme, 2009, s. 159.

Pilotáž č. 10: Odvozená a složená slova v klinických termínech; synonymie klinických termínů (eponyma)

I. Spojte klinické názvy s jejich definicemi:

- 1) *Angina abdominalis*
- 2) *Enteritis regionalis*
- 3) *Ulcus pepticum*
- 4) *Coeliakia*
- 5) *Perlèche*
- 6) *Globus hystericus*
- 7) *Glossitis areata exfoliativa*
- 8) *Bezoar*
- 9) *Gastropathia gigantea*
- 10) *Leucokeratosis nicotinicopalati*

a) Pocit přítomnosti kulovitého tělesa v hrdle, který znesnadňuje polykání; může se vyskytnout u hysterie.

b) Onemocnění charakterizované změnami na sliznici žaludku (výrazně zvětšené slizniční řasy) a často též ztrátami bílkovin v trávicím ústrojí; s nemocí je spojeno vyšší riziko karcinomu žaludku.

c) Zánětlivé střevní onemocnění, které postihuje různé úseky střeva, často konečnou část tenkého střeva (ileum) či část tlustého střeva (colon). Příčina nemoci není zcela jasná, je pravděpodobný podíl imunitních mechanismů. Stěna střeva je ztlustělá, prostoupená zánětem, vytváří se v ní vředy, píštěle, abscesy, průsvit střeva se zužuje. Nemoc se projevuje průjmy, bolestmi břicha, poruchou trávení a vstřebávání, zvýšenou teplotou, bolestmi a záněty kloubů, kožními obtížemi atd.

d) Mapovitý jazyk; benigní postižení sliznice jazyka projevující se zarudlými vyhlazenými ploškami na hřbetu jazyka. Jedná se o přechodnou ztrátu keratinových nitek u nitkovitých papil.

e) Onemocnění způsobující poruchu střevního střebávání. Jeho podstatou je nesnášenlivost glutenu na imunologickém podkladě, vyvolávající zánětlivé onemocnění v oblasti tenkého střeva (zejména jejunum).

f) Nahromadění spolknutého, nestravitelného materiálu v žaludku či střevech, který může způsobit střevní obstrukci. Vzniká nejčastěji z nestrávených rostlinných zbytků nebo spolykaných vlasů.

g) Zanícené ústní koutky; vznikají při nedostatku některých vitamínů (B₂), železa, při stomatologických komplikacích (špatně sednoucí zubní protéza, abraze chrupu) či při orální kandidóze.

h) Onemocnění projevující se bělavými, lekce rozbrázděnými, mapovitě členěnými skvrnami na patru způsobenými kouřením.

ch) Vřed ve sliznici žaludku či duodena, na jehož vznik má vliv nerovnováha mezi žaludeční kyselinou chlorovodíkovou a obrannými schopnostmi sliznice (prokrvení, hlen). Základním příznakem je bolest, v závažných případech i krvácení či proděravění žaludku nebo dvanáctníku.

i) Záchvaty bolestí břicha způsobené nedokrvením břišních orgánů v důsledku zúžení břišních tepen aterosklerózou; bolest vzniká zejména po jídle, kdy jsou zvýšené nároky na prokrvení trávicích orgánů.

II. Následující obrázky přiřad'te k termínům ze cvičení I (nepoužijete všechny termíny).

a)

b)

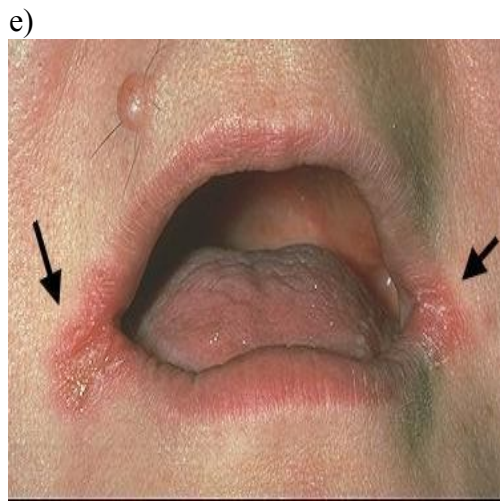

c)

d)

III. Které termíny ze cvičení I se používají jako synonyma k následujícím termínům?

- a) *Lingua geographica*
- b) *Morbus Ménétrier*
- c) *Anguli infectiosi*
- d) *Morbus Crohn*

Pilotáž č. 10: Odvozená a složená slova v klinických termínech; synonymie klinických termínů (eponyma)

Klíč

I. 1i, 2c, 3ch, 4e, 5g, 6a, 7d, 8f, 9b, 10h

II. 10a, 8b, 7c, 3d, 5e, 2f, 9g

III. 7a, 9b, 5c, 2d

Použitá literatura:

DÍTĚ, P. *Gastroenterologie. Učební text pro studující lékařství*. Brno: MU, Fakulta lékařská, 2000.

LUKÁŠ, K., ŽÁK, A. *Gastroenterologie a hepatologie*. Praha: Grada, 2007.

VOKURKA, M., HUGO, J. *Velký lékařský slovník*. Deváté vydání. Praha: MAXDORF, 2009.

Obrazová příloha:

http://www.google.cz/imgres?q=smoker%C2%B4s+palate&hl=cs&rls=com.microsoft:cs:IE-Address&rlz=1I7ADSA_cs&tbm=isch&tbnid=2wtDU1U67_wjnM:&imgrefurl=http://www.xodontia.info/NicotinicStomatitis.html&docid=apyWJJ9dgarjTM&w=536&h=364&ei=h_Q7TsqnA8zKsgaD2_Ue&zoom=1&iact=hc&vpx=382&vpy=137&dur=141&hovh=185&hovw=273&tx=115&ty=115&page=1&tbnh=138&tbnw=193&start=0&ndsp=15&ved=1t:429,r:1,s:0&biw=1280&bih=619

[http://imaging.consult.com/image/topic/dx/Gastrointestinal?title=Bezoars%20\(Stomach%20and%20Duodenum\)&image=fig4&locator=gr4&pii=S1933-0332\(06\)70592-4](http://imaging.consult.com/image/topic/dx/Gastrointestinal?title=Bezoars%20(Stomach%20and%20Duodenum)&image=fig4&locator=gr4&pii=S1933-0332(06)70592-4)

http://www.google.cz/imgres?q=geographic+tongue&hl=cs&rls=com.microsoft:cs:IE-SearchBox&rlz=1I7ADSA_cs&biw=1280&bih=619&tbm=isch&tbnid=CLVb2kRiTSDbKM:&imgrefurl=http://dermatlas.med.jhmi.edu/derm/display.cfm%253FImageID%253D1966381384&docid=YB7CkmedSzOPIM&w=1176&h=1424&ei=3PM7TsicOInAtAaerZwf&zoom=1&iact=rc&dur=187&page=1&tbnh=151&tbnw=124&start=0&ndsp=18&ved=1t:429,r:17,s:0&tx=59&ty=89

http://www.google.cz/imgres?q=peptic+ulcer&hl=cs&rls=com.microsoft:cs:IE-SearchBox&rlz=1I7ADSA_cs&biw=1280&bih=619&tbm=isch&tbnid=jptkeAnYhDtmAM:&imgrefurl=http://www.helico.com/disease_duo.html&docid=AiMZCMc0dSyoMM&w=786&h=393&ei=W_c7Tv_Ils3NswbcuvQY&zoom=1&iact=rc&dur=109&page=1&tbnh=109&tbnw=218&start=0&ndsp=16&ved=1t:429,r:11,s:0&tx=137&ty=63

<http://angularcheilitis.us/>

http://www.google.cz/imgres?q=enteritis+regionalis&hl=cs&sa=X&rls=com.microsoft:cs:IE-SearchBox&rlz=117ADSA_cs&tbn=isch&tbnid=MOM7-a1b4jpFeM:&imgrefurl=http://sk.wikipedia.org/wiki/Crohnova_choroba&docid=1Xq1eTah-tOtcM&w=250&h=214&ei=6vQ7ToibIszBswb8ruT1Dw&zoom=1&iact=hc&vpx=186&vpy=234&dur=3900&hovh=171&hovw=200&tx=135&ty=53&page=8&tbnh=132&tbnw=153&start=145&ndsp=18&ved=1t:429,r:0,s:145&biw=1280&bih=619

<http://de.wikipedia.org/wiki/M%C3%A9n%C3%A9trier-Syndrom>

Pilotáž č. 11, 12: Teoretické a praktické seznámení s chorobopisem

I. Chorobopis: STATUS, us, m.

- Personalia
- Anamnesis
 - a) Anamnesis personalis
 - b) Anamnesis familiaris
- Status praesens
- Conclusio
 - a) Diagnosis
 - b) Plán dalšího postupu
 - c) Ordinatio
- Decursus morbi et aegroti
 - a) Status subjectivus
 - b) Status objectivus
 - c) Další léčba: diaeta, rehabilitatio, therapia
- Parere
- Epicrisis
- Relatum

II. Přiřaďte latinské termíny vyjmuté z autentického chorobopisu k zvýrazněným pasážím v textu podávajícím základní informace o průběhu onemocnění u pacienta.

Na hepatogastroenterologické klinice byl k hospitalizaci přijat třiceti osmiletý muž-**kuřák**, který byl též dříve závislý na alkoholu. Jeho matce byla prokázána **cukrovka druhého typu** a vysoký krevní tlak, otec zemřel v třiceti sedmi letech (pacient příčinu nezná).

Od roku 1998 pacient trpí **těžkým vleklým zánětem slinivky břišní**. V souvislosti s tímto onemocněním již v minulosti prodělal řadu operací a zákroků. V květnu 2004 mu bylo provedeno **probodnutí nepravé cysty na hlavě slinivky břišní**. O čtyři měsíce později podstoupil **chirurgické spojení žaludku s tenkým střevem** a také **chirurgické spojení dvou částí střev**. V místě spojení žaludku s tenkým střevem však došlo ke vzniku vředů a k **druhotnému ucpání vrátnice**. V důsledku toho mu byl diagnostikován **zvýšený žilní tlak v oblasti vrátnice** a dále pak **blíže nespecifikované onemocnění jater až tvrdnutí jater**. Pacient také podstoupil **částečné vyříznutí žaludku**.

V lednu 2008 kvůli **podezření na neoperovatelný nádor slinivky** byla vykonána revize dutiny břišní, při které bylo provedeno **chirurgické spojení jaterního vývodu s lačníkem**.

V souvislosti s **druhotnou podvýživou** mu lékaři v září 2009 vytvořili **umělý vývod lačníku**. V důsledku **výhřezu sliznice tenkého střeva** později došlo k operační revizi.

Pacient dále trpí **vracejícím se zánětem žlučových cest a jaterními abscesy**. Navíc byla u něj prokázána **druhotná chudokrevnost se zmenšeným objemem červených krvinek a druhotná chudokrevnost způsobená nedostatkem železa**.

Pacient byl přijat do nemocnice v souvislosti se zdravotními problémy vzniklými **zúžením v oblasti chirurgického spojení mezi jaterním vývodem a lačníkem**. Na základě této diagnózy byl pacient hospitalizován k zavedení biodegradabilního stentu v místě chirurgického spojení. Při přijetí bylo patrné **žluté zbarvení bělma**.

Po provedení **rozboru krve, rozboru moči a změření spotřeby energie** byl zákrok vykonán. Pacientovi byly poté předepsány krystaloidy a doporučeno **podávání živin mimo trávící trubici** a později **podávání živin, které umožní jejich vstřebávání střevem**. Pacientovi byl dále **ústí podáván** Ursofalk tbl 1-0-2, Helicid 20mg cps 1-0-1 a Kreon 25000 cps 2-2-2.

Po šestidenní hospitalizaci byl pacient na vlastní žádost propuštěn do domácí péče. Před propuštěním byl poučen o užívání léků a pankreatické dietě. Byla mu též doporučena kontrola u praktického lékaře do tří dnů po ukončení hospitalizace.

hepatopathia	anaemia microcytaria secundaria	uranalysis
suspicio tumoris pancreatis inoperabilis	per os	cirrhosis hepatis
haemanalysis	trombosis venae portae secundaria	abscessus hepatis
pancreatitis chronica gravis	entero-enteroanastomosis	jejunostomia
anaemia sideropenica secundaria	hypertensio portalis	nutritio parenteralis
malnutritio secundaria	gastroenteroanastomosis	anastomosis hepatojejunalis
punctio pseudocystis capitis pancreatis	prolapsus tunicae mucosae intestini tenuis	
ulceratio in regione gastroenteroanastomosis	nutritio enteralis	
stenosis anastomosis hepatojejunalis	gastrectomia partialis	cholangitis recidivans
calorimetria	icterus	diabetes mellitus II
		fumator

III. Z jakých částí chorobopisu pocházejí následující termíny?

Fumator	_____
Pancreatitis chronica gravis	_____
Nutritio parenteralis	_____
Diabetes mellitus II (u matky pacienta)	_____
Trombosis venae portae secundaria	_____
Jan Novák (pacient)	_____
Icterus	_____
Haemalysis	_____
Luční 1893, Brno 62100	_____
Calorimetria	_____
Ursofalk tbl 1-0-2	_____
Stenosis anastomosis hepatojejunalis	_____

Pilotáž č. 11, 12: Teoretické a praktické seznámení s chorobopisem Klíč

II.

hepatopathia	blíže nespecifikované onemocnění jater
anaemia microcytaria secundaria	druhotná chudokrevnost se zmenšeným objemem červených krvinek
uranalysis	rozbor moči
suspicio tumoris pancreatis inoperabilis	podezření na neoperovatelný nádor slinivky
per os	podávaný ústy
cirrhosis hepatis	tvrdnutí jater
haemalysis	rozbor krve
trombosis venae portae secundaria	druhotné ucpání vrátnice
abscessus hepatis	jaterní abscesy
pancreatitis chronica gravis	těžký vleklý zánět slinivky břišní
entero-enteroanastomosis	chirurgické spojení dvou částí střev
jejunostomia	umělý vývod lačníku
anaemia sideropenica secundaria	druhotná chudokrevnost způsobená nedostatkem železa
hypertensio portalis	zvýšený žilní tlak v oblasti vrátnice
nutritio parenteralis	podávání živin mimo trávicí trubici
malnutritio secundaria	druhotná podvýživa
gastroenteroanastomosis	chirurgické spojení žaludku s tenkým střevem
anastomosis hepatojejunalis	chirurgické spojení jaterního vývodu s lačníkem
punctio pseudocystis capitis pancreatis	probodnutí nepravé cysty na hlavě slinivky břišní
prolapsus tunicae mucosae intestini tenuis	výhřez sliznice tenkého střeva
ulceratio in regione gastroenteroanastomosis	vznik vředů v místě spojení žaludku s tenkým střevem
nutritio enteralis	podávání živin umožňující jejich vstřebávání střevem
stenosis anastomosis hepatojejunalis	zúžení v oblasti chirurgického spojení mezi jaterním vývodem a lačníkem
gastrectomia partialis	částečné vyříznutí žaludku
cholangitis recidivans	vracející se zánět žlučových cest
calorimetria	změření spotřeby energie
icterus	žluté zbarvení
diabetes mellitus II	cukrovka druhého typu
fumator	kuřák

III.

Fumator	anamnesis - abusus/diagnosis
Pancreatitis chronica gravis	anamnesis personalis/diagnosis
Nutritio parenteralis	therapia
Diabetes mellitus II (u matky pacienta)	anamnesis familiaris
Trombosis venae portae secundaria	anamnesis personalis/diagnosis
Jan Novák (pacient)	personalia
Icterus	status praesens
Haemalysis	parere
Luční 1893, Brno 62100	personalia
Calorimetria	parere
Ursofalk tbl 1-0-2	therapia
Stenosis anastomosis hepatojejunalis	diagnosis

Použitá literatura:

VEJRAŽKA, M., SVOBODOVÁ, D. *Terminologiae medicae Ianua*. Praha: Academia, 2002.
 VOKURKA, M., HUGO, J. *Velký lékařský slovník*. Deváté vydání. Praha: MAXDORF, 2009.